

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про внесення змін до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 8
листопада 2017 р. № 796 і від 24 листопада 2021 р. № 1512»
(далі — проєкт акта)

1. Мета

Проєкт акта розроблено з метою гармонізації міжнародних зобов'язань України, як члена Енергетичного Співтовариства, із положеннями Закону України «Про ринок електричної енергії» в частині забезпечення відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідних резервів.

Міненерго розроблено проєкт акта на виконання підпункту 4 пункту 1 Плану організації виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 січня 2023 р. «Щодо стану виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України з питань енергетичної безпеки та невідкладних заходів із забезпечення роботи національної економіки під час осінньо-зимового періоду 2022/23 року в умовах особливого періоду», введеного в дію Указом Президента України від 13 січня 2023 р. № 18/2023 та підпункту «б» підпункту 6 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 7 листопада 2023 р. «Щодо додаткових заходів із посилення стійкості функціонування енергетичної системи та підготовки національної економіки до роботи в осінньо-зимовий період 2023/24 року», введеного в дію Указом Президента України від 7 листопада 2023 р. № 737/2023.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

З метою виконання зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства щодо обмеження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 796-р було схвалено Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок (далі – НПСВ).

Реалізація НПСВ є перехідним етапом щодо імплементації в національне законодавство вимог Директиви Європейського Парламенту і Ради 2010/75/ЄС від 24 листопада 2010 р. про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю) (далі – Директива 2010/75/ЄС), що також передбачається Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України № 1678-VII від 16.09.2014.

Міненерго є відповідальним органом влади за координацію виконання НПСВ.

Реалізація НПСВ триватиме з 1 січня 2018 року до 31 грудня 2028 року для викидів пилу та діоксиду сірки і до 31 грудня 2033 року – для викидів оксидів азоту.

Після завершення зазначених строків імплементації НПСВ оператори великих спалювальних установок (далі – ВСУ) матимуть право здійснювати викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря виключно у відповідності до вимог, визначених у Додатку V до Директиви 2010/75/ЄС.

Неспровокована широкомасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, що розпочалася у лютому 2022 року, створила непереборні форс-мажорні обставини, що негативно впливають на подальше виконання НПСВ.

Ситуація ускладнюється значними втратами потужностей з виробництва енергії через російську агресію проти України. Окуповано, суттєво пошкоджено або знищено близько 80% потужностей теплової генерації України, зруйновано/пошкоджено гідроенергетичні потужності, що обумовило виникнення значного дефіциту генерації в Об'єднаній енергетичній системі України (далі – ОЕС України).

Разом з тим, оператори ТЕС, ТЕЦ і великих котелень, які розташовані на підконтрольній українській владі території і мають зобов'язання стосовно щорічного планового скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, попри воєнний стан та постійні ракетні російські атаки, у 2024 році продовжили виконання взятих зобов'язань.

У розвиток підтримки усіх заходів Секретаріату Енергетичного Співтовариства, необхідних для забезпечення функціонування енергетичного сектору України у воєнний час, з метою збереження або відновлення доступу до електроенергії для якомога більшої кількості громадян України, Рада Міністрів Енергетичного Співтовариства 01 лютого 2024 року прийняла Рішення 2024/01/Мс-EnC (далі – Рішення), яким внесла зміни до Рішення 2013/05/Мс-EnC і передбачила певні відступи для України щодо виконання положень НПСВ на час дії воєнного стану, **але загалом не пізніше 31 грудня 2025 року.**

Відповідно до Рішення, Уряд прийняв розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 р. № 1222-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 796».

Запропоновані проектом акта зміни до НПСВ, на відміну від попередніх, стосуються виключно продовження строку роботи ВСУ.

В Україні продовжує діяти воєнний стан, відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2025 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (із змінами), тому з метою можливості залучення до роботи потужностей теплової генерації і при цьому – дотримання міжнародних зобов'язань держави, як під час дії воєнного стану, так і після його припинення чи скасування, Міненерго звернулось до Секретаріату Енергетичного Співтовариства та ініціювало процедуру перегляду для України строків імплементації Директиви шляхом внесення змін до рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від до поточної редакції Рішення 2024/01/Мс-EnC від 1 лютого 2024 року.

За результатами розгляду згаданого звернення Міненерго, відповідно до Висновків засідання 77-ї Постійної групи високого рівня Енергетичного Співтовариства, що відбулося 10 жовтня 2025 року, Європейська Комісія

представила пропозицію щодо Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства стосовно продовження терміну експлуатації великих спалювальних установок в Україні, з метою його прийняття на засіданні Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства 18 грудня 2025 року.

Відповідно, проектом акта пропонується внести зміни до НПСВ в частині продовження строку належного функціонування відповідних ВСУ на період дії воєнного стану в Україні, але не пізніше 31 грудня 2028 року.

З огляду на зазначене, з метою забезпечення енергетичної безпеки держави, належного функціонування паливно-енергетичного комплексу України в умовах воєнного стану, виконання міжнародних зобов'язань держави щодо скорочення викидів, Міненерго, ініціюючи цей проєкт акта здійснює заходи з уникнення настання негативних наслідків для ОЕС України з 01 січня 2026 року.

У ніч з 7 на 8 листопада цього року ворог завдав найінтенсивнішого від початку повномасштабного вторгнення удару по теплових електростанціях України. З огляду на поточні виклики Міненерго вважає за доцільне у найближчі роки зберегти можливість роботи всіх доступних генеруючих потужностей для забезпечення стабільності та надійності енергосистеми.

Прийняття проєкту акта створить умови для забезпечення необхідного для оператора системи передачі резерву генеруючих потужностей для цілей балансування ОЕС України, що є критично важливим в умовах дії воєнного стану в Україні і буде актуальним під час післявоєнного відновлення України.

Окрім зазначеного, прийняття проєкту акта дозволить операторам ВСУ ефективно керувати власними потужностями з огляду на актуальну вартість енергоносіїв на ринку та їхню доступність, технічний стан та економічні параметри енергоблоків.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачається внесення змін до НПСВ виключно в частині продовження строків роботи ВСУ та відповідно уникнення передчасного закриття генеруючих потужностей, необхідних для забезпечення балансової надійності ОЕС України в умовах дії воєнного стану, а також приведення у відповідність до рішень Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють такі нормативно-правові акти:

Закон України від 15 грудня 2010 р. № 2787-VI «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства»;

Закон України від 13 квітня 2017 р. № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2011 р. № 733-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 796-р «Про Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок» (із змінами);

розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2021 р. № 1512-р «Про внесення змін до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 червня 2018 р. № 428»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребує фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 996, проєкт акта оприлюднено на офіційному сайті Міненерго для консультацій з громадськістю.

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

У проєкті акта відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Проєкт акта, у разі його прийняття, упередить передчасне закриття генеруючих потужностей, необхідних для забезпечення балансової надійності об'єднаної енергетичної системи України і виробництва теплової енергії для критичної та соціальної інфраструктури держави в умовах опалювального сезону 2025-2026 року, зважаючи на активні атаки ворога на об'єкти енергетики.

Очікується позитивний вплив на ринкове середовище в частині виробництва електричної енергії, забезпечення потреб оператора системи передачі щодо відповідності (достатності) генеруючих потужностей та

покращення енергетичної безпеки держави шляхом покриття прогнозованого попиту на електричну та теплову енергію.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	позитивний	Прийняття проекту акта дозволить забезпечити дотримання Україною взятих зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством та зменшити ризики для енергетичної безпеки під час проходження осінньо-зимових періодів 2025-2028 років.
Оператор системи передачі	позитивний	НЕК «Укренерго» є відповідальним суб'єктом господарської діяльності в частині забезпечення стійкості функціонування об'єднаної енергетичної системи України в рамках лібералізованої моделі функціонування ринку електричної енергії. Прийняття проекту акта сприятиме забезпеченню необхідного резерву генеруючих потужностей для цілей балансування Об'єднаної енергетичної системи України.
Оператори ВСУ	позитивний	Прийняття проекту акта дозволить операторам ВСУ запобігти передчасній зупинці роботи енергоблоків певних ТЕС і ТЕЦ.

**Виконувач обов'язків
Міністра енергетики України**

Артем НЕКРАСОВ

_____ 2025 р.